

ČT1, Otázky Václava Moravce, 6.11. 2005

Objasněnost trestné činnosti

Václav MORAVEC, moderátor

Objasněnost trestné činnosti, to je další téma. Ekonom z institutu CERGE Libor Dušek říká: "Měli bychom se ptát, proč kriminalita v České republice není mnohem vyšší, když krást se v této zemi tak vyplácí. Policejní statistiky ukazují pokles objasněnosti trestných činů, podívejme se na ně. Nejdříve vidíte celkovou objasněnost trestných činů, to jsou ty modré sloupce a záhy pak uvidíte, jak klesá objasněnost majetkové trestné činnosti, což budou sloupce červené a vidíte srovnání mezi lety 2001 až 2004. Jednoduchá otázka pro vás, pana stínový ministře, vy kritizujete skutečného ministra vnitra Františka Bublana i policejní prezidenty za to, v jakém stavu je policie. Které tři kroky, když máte ambici být tím ministrem vnitra, byste udělal, aby objasněnost stoupala a aby se podařilo zlomit ten trend, tři kroky?"

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Tak, to podle něm není otázka tří jednoduchých kroků, to je o té atmosféře.

Václav MORAVEC, moderátor

Ano, ale jaké nastanou kroky?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

No, nepochybně to všechno souvisí se správnou organizací policie, a to začíná od ministerstva vnitra. Ministerstvo vnitra, policejní prezidium, policejní prezidium a potom jednotlivé krajské útvary a okresní. Souvisí to s reformou těch specializovaných složek, které jsou a zejména to souvisí právě se služebním zákonem a s atmosférou, která v policii existuje.

Václav MORAVEC, moderátor

Počkejte, vy tím chcete říci, pane místopředsedo, že vstupují do vaší řeči, že ta objasněnost a její pokles od roku 2001, jak jsme viděli na grafu, až do roku 2004, a letos ten pokles pokračuje, že je dáno tím služebním zákonem?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Podle mne je dáno atmosférou, která vychází z nejistoty, co bude zítra. Je dáno i tím, a sami ti policisté to říkali, že jsou přesvědčeni, že na řídicích funkcích je celá řada lidí, která by už tam vůbec neměla být. A ti tam, bohužel, v důsledku neexistence služebního zákona zůstanou, protože se jim vyplatí setrvat ve svých funkcích a budou jako takovej špunt, který neumožní těm mladým, schopným, na sobě pracujícím policistům stoupat výš.

Václav MORAVEC, moderátor

Noc dlouhých nožů, termín, který byl dán Občanské demokratické straně. Je tady nový policejní prezident Vladislav Husák. Jak se díváte na jeho dosavadní působení a myslíte, že kroky, které on činí, mohou přispět k tomu, aby objasněnost trestných činů stoupala, ano anebo ne?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Mám-li říct jedno jediné slovo, potom zní rozpaky. Předpokládal jsem, že když někdo si řekne o funkci policejního prezidenta má v hlavě jasnou koncepci, co chce dělat, s kým a v jakém časovém horizontu. Zatím to, co dělá pan policejní prezident Husák mi trochu připomíná Jaroslava Haška a jeho stranu Mírný pokrok v mezích zákona. To jsou všechno dílčí, kosmetické změny, které neřeší ten problém a hlavně, nevím, jestli pan ministr, ale nikdo zatím v parlamentu neměl možnost vidět jasnou ucelenou koncepci policejního prezidenta.

Václav MORAVEC, moderátor

Pane ministře, vaše reakce?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

No, tak tu jasnou koncepci máme domluvenou, tuším, na příští týden do výboru pro obranu a bezpečnost, tam to bude předvedeno. Já jsem zatím s novým policejním prezidentem celkem spokojen, protože naplnil moje představy a možná i veřejnost vnímá, že jaksi ta policie má malinko lepší tvář, takže, a kroky, které on dělá, tak jsou vlastně v souladu s těmi myšlenkami, které jsem měl vůči policii...

Václav MORAVEC, moderátor

A co by mohlo, když se vrátím k neobjasněnosti, to znamená k poklesu objasněnosti...

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

Vy jste tam měli naprosto jednoduchý graf, já to sleduji velmi pečlivě a těch grafů mám vždycky několik. Ono, když se řekne objasněnost, tak to je samozřejmě několik...

Václav MORAVEC, moderátor

My jsme dali, pane ministře, celkovou a pak tu majetkovou, co lidi asi nejvíc trápí ta majetková.

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

I ta majetková se musí rozlišit, jestli jde o kapesní krádeže, krádeže motorových vozidel, vloupání do chat, do objektů a tak dále, a já musím říct, že krádeže motorových vozidel, jde to dolů, tam se skutečně ten nápad trestné činnosti zmenšil, vloupání rovněž tak. Co se nám zvedlo, tak se zvedly kapesní krádeže, to je skutečně problém, to je problém třeba Prahy především, jsou okrádání cizinci a tak dále. S tím samozřejmě policie bude muset něco dělat.

Václav MORAVEC, moderátor

Zeptám se, kdy vás naposledy okradli, byl-li jste okraden?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

No, mně se to teda nestalo, se přiznám, teďka dlouhou dobu, ale vím, že z mého okolí se to stalo, dokonce jedna známá mého syna, tak byla okradena, z francouzské, byla okradena sotva vystoupila z vlaku, jo, takže to jsem byl taky rozčilený, ale...

Václav MORAVEC, moderátor

A pane místopředsedo, vy jste byl okraden v poslední době?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Já ne, ale bohužel mí rodiče, kteří opravili dům a chvíli poté jim ukradli všechny měděné okapy, které tam byly. Musím říct ale, že se naštěstí policii podařilo toho pachatele odhalit a jestli já...

Václav MORAVEC, moderátor

Rodiče v tom případě mají štěstí, protože já jsem se na tento pořad připravoval tak, že jsem si nechal vykrást automobil před dvěma měsíci a policisté mi řekli, že to je i právě částečně vina politiků, že zákony, některé zákony v České republice jsou tak děravé, že když vám například vykradou auto, vezmou vám rezervu, náradí a prodá se to někde v noci v bazaru, takže vlastně ten, kdo takové věci prodává, kradené věci, tak není legitimizován.

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Tam už ale zřejmě ti policisté neví, že je povinnost identifikace osob, které dávají věci do bazaru.

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

To je, ano, to je pozitivní krok, to se podařilo, ale ještě jsme chtěli jeden krok, pana místopředsedo. Chtěli jsme zákaz toho nočního prodeje a tam bohužel k tomu nedošlo, to Poslanecká sněmovna odmítla.

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Pane ministře, pořád jsou to jenom takové dílčí kroky a všechno začíná...

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

Pomohou, pomohou.

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

... všechno začíná a končí v lidech a v okamžiku, kdy ten policista nemá motivaci dělat práci dobře, tak potom můžete mít tisíce zákonů a stejně vám to není k ničemu.

Václav MORAVEC, moderátor

Pane místopředsedo, ale musí být také nějaký právní rámec, aby se krást v té zemi, v České republice konkrétně, nevyplácelo. Dovolte, abych se teď obrátil na dalšího hosta dnešních

Otázek, tím je ekonom z institutu CERGE Libor Dušek, který se zabývá ekonomikou kriminality. Děkuji vám, že jste přijal mé pozvání, vítejte v Otázkách, dobrý den.

Libor Dušek, výzkumník CERGE-EI

Dobrý den.

Václav MORAVEC, moderátor

Vy jste v letošním třicátém sedmém čísle týdeníku Reflex, když to hodně zjednoduším, se pozastavil nad tím, proč kriminalita v České republice není vyšší, když se krást vyplácí. Teď budu citovat vaše slova, cituji doslova: "Například pravděpodobnost, že se za krádež dostane někdo před soud, je dnes přibližně devatenáctiprocentní. Šance, že obviněného tento soud shledá vinným, je šedesátiprocentní." To znamená, že zhruba tři procenta pachatelů pak opravdu skončí před soudem, jsou odsouzeni. Které kroky byste doporučil, aby se krádeže v České republice nevyplácely?

Libor Dušek, výzkumník CERGE-EI

Tak, hlavně bych doporučil zvýšit právě tu objasněnost. Ta klesla u krádeží za několik posledních let z jednadvaceti jedna na osmnáct procent, což podle mých odhadů se podílí na zvýšení krádeží zhruba o sedm procent. To je poměrně velké číslo. Co můžeme udělat pro zvýšení rizik zločinců, že se dostanou před soud. Hlavně je třeba zvýšit počet policistů na ulicích. Nestačí jenom, že je jich víc zaměstnáno u policie, ale aby opravdu byli za rohem, aby zločinci museli počítat s tím, že prostě na policistu narazí a vůbec ta přítomnost policistů se podle světových zkušeností z různých měst, které někdy poslaly víc policistů do ulic, ukazuje jako velmi efektivní.

Václav MORAVEC, moderátor

A co ten, že vstoupím do vaší řeči, co právní rámec, to znamená, aby poslanci, například místopředseda Občanské demokratické strany Ivan Langer a další zpřísnili ještě právní rámec, to znamená, aby i policisté mohli účinněji bojovat v České republice se zákonem?

Libor Dušek, výzkumník CERGE-EI

Jsou dvě věci. Například o čem se vůbec nemluví je to, že zde máme ještě obecní policii, která má velmi malé pravomoci v trestní oblasti a jak vidíme, státní policie má obrovské organizační problémy a těžko můžeme počítat s tím, že se nějak radikální změny, že se to nějak radikálně zlepší v nejbližší době. Co by podle mě velmi mohlo pomoci, je, kdybychom rozšířili pravomoci obecních policií v trestním řízení, aby měly například úplně stejné pravomoci jako policie státní. Protože když nějaká obec cítí kriminalitu jako velký problém, aby mohla sama třeba zvýšením výdajů na obecní policii zkvalitněním její organizace, by mohla sama proti té kriminalitě účinněji bojovat. Takové možnosti dneska má, ale poměrně omezené. Co je dále, myslím, by prospělo ke snížení počtu krádeží je, o čem byla drobná zmínka znesnadňovat zločincům práci tím, že budou hůře prodávat například kradené věci. Je hezké, že už se nyní musí v bazarech legitimovat, když něco prodávají, ale otázka je třeba pro pana ministra, to přece nestačí, aby jenom byly vytvářeny nějaké seznamy. Kontroluje opravdu policie všechny bazary a zastavárny, vyžaduje si seznam legitimovaných věcí. Nachází podle nich kradené věci? To je, tyto dva kroky musí jít spolu v ruce.

Václav MORAVEC, moderátor

Teď vám ministr vnitra František Bublan, host dnešních Otázek, na tu vaši otázku odpoví. Pane ministře, nestálo by za to, udělat zásadnější razie v těch bazarech, kde policie může de facto ale kontrolovat i s Českou obchodní inspekcí a podle našich informací toho ne zcela využívá, nestálo by to za to?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

No, samozřejmě to já souhlasím s tím, a to si myslím, že je nejlepší krok k tomu, jak omezit ty kapesní krádeže, nebo krádeže motorových vozidel, je jaksi odseknout těm pachatelům možnost, aby to prodávali. Nabízejí se ty bazary, nebo nějaké podobné prodejny, tam došlo k tomu, že jaksi podle novely živnostenského zákona musí majitel toho bazaru jaksi vyžadovat identifikaci toho prodávajícího, což je pozitivní, ale víme moc dobře, že se to dá obejít, jo. Že se dá napsat nějaká fiktivní adresa...

Václav MORAVEC, moderátor

Ale musí být tady ten tlak, to znamená, uvítal byste, pokud by těch kontrol bylo víc a kdyby policisté se zaměřili na tyto bazary?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

Kontroly už se konají a dost časté, konají se i za pomoci České obchodní inspekce, ale zase ti policisté, kteří to provádějí, tak říkají: "My nemáme jistotu, zda jsme nebyli jaksi obelháni, protože jaksi prověřovat všechna ta jména a prověřovat všechny adresy je dost velký problém.

Václav MORAVEC, moderátor

Uvažujete o tom, že byste ještě předložil do konce volebního období do Poslanecké sněmovny nějaký právní rámec, který by de facto znemožnil pachatelům prodej těch věcí, které získají trestnou majetkovou činností?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

No, my samozřejmě už máme nachystané určité opatření, jak to trošku zmenšit, ale hodně by nám pomohlo to, kdyby byl zakázán ten noční prodej, nebo ten nonstop prodej v těchto bazarech, protože to je skutečně místo, kam ten pachatel okamžitě se toho zbaví, toho rádia nebo něčeho podobného...

Václav MORAVEC, moderátor

A dáte takový návrh ještě do sněmovny?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

No, už jsme to dávali jednou, nespěli jsme, tak...

Václav MORAVEC, moderátor

Pokusíte se ještě do konce volebního období?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

Do konce roku je velice těžká situace...

Václav MORAVEC, moderátor

Ne, volebního období.

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

Volební období, možná by to šlo.

Václav MORAVEC, moderátor

A jaký je ten ještě další krok, který chystáte?

František BUBLAN, ministr vnitra ČR

To jsou takové operativní kroky, které máme nachystány. Už jsem je také prodiskutoval s policejním prezidentem, takže možná se to nějak zlepší, ale já je tady nemohu zjevovat, protože bychom jaksi je mohli zahodit.

Václav MORAVEC, moderátor

Co zpřísnění, respektive, co rozšíření možných pravomocí městské policie, když tady jsou dvě tyto policie a co vidíme u městské policie, pane místopředsedo, že rozdává papírky za špatné parkování, a to je její náplň, má to smysl?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Já si myslím, že vztah obecní a republikové policie by měl být partnerský, měly by být vedle sebe, nikoliv konkurenční. Proto si nemyslím, že by měly být pravomoce městské policie posilovány v té oblasti trestního řízení. Ale byla tady zmíněna jedna věc, která je velmi důležitá, a to je situační prevence. Městské policie by dále měly působit v oblasti veřejného pořádku, ale ta situační prevence přichází s tím, že strážníci nebo policisté jsou viděni na ulicích a jako takový působí jako nejlepší prevence proti možnému páchání trestných činů, takže nemyslím si, že to je o posilování pravomocí městských policií, je to o dobré komunikaci mezi republikou a městskou policií...

Václav MORAVEC, moderátor

A ta je podle vás nedostatečná zatím?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Já myslím, že to je místo od místa. Já pocházím z Olomouce, tam spolupráce je velmi dobrá, my jsme jako nadace Bezpečná Olomouc dělali některé projekty, které dávaly dohromady vlastně městskou, republikovou policii, magistrát, neziskovou sféru...

Václav MORAVEC, moderátor

Nechcete se přestěhovat třeba do Prahy, že byste udělal nadaci Bezpečná Praha?

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Můžu to zkusit, nadace Bezpečná Olomouc je velmi úspěšná a myslím si, že hodně přispěla k tomu, že v Olomouci alespoň trochu...

Václav MORAVEC, moderátor

Tady zatím máme nadaci Nebezpečná Praha, tak vás prosím, zda by...

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Vy jste člen nadace Nebezpečná Praha?

Václav MORAVEC, moderátor

Ne, já nejsem členem té nadace, já jsem obětí té nadace, víte, pane místopředsedo.

Ivan LANGER, místopředseda ODS, stínový ministr vnitra

Jestli po nocích nechodíte a nepácháte trestnou činnost.